

**VALTIONEUVOSTON ASETUS KAUPALLISELLE KALASTUKSELLE JA KALANKASVATUKSELLE VAHINKOJA AIHEUTTAVIEN HALLIUROSTEN POISTAMISESTA AIHEUTUVIIN KUSTANNUKSIIN MÄÄRÄAIKANA MYÖNNETTÄVÄSTÄ AVUSTUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 4 §:N MUUTTAMISESTA**

**PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Ehdotetaan, että valtioneuvosto antaisi asetuksen kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n muuttamisesta. Asetus tulisi voimaan lokakuun 10 päivänä 2022.

**PERUSTELUT**

**1. Tausta**

Valtioneuvosto on antanut asetuksen (2020/184) kaupalliselle kalastukselle ja kalankasvatukselle vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta aiheutuviin kustannuksiin määräaikana myönnettävästä avustuksesta. Asetuksen perusteella myönnettävillä palkkioilla pyritään korvaamaan niitä kustannuksia, joita aiheutuu kaupallisille kalastajille ja kalankasvattajille vahinkoja aiheuttavien halliurosten poistamisesta.

Valtioneuvoston asetusta 184/2020 on sovellettu huhtikuusta 2020 ja järjestelmän toimeenpanosta on saatu käytännön kokemusta. Vuonna 2021 niiden poistettujen uroshallien määrä, joista on maksettu korvausta on noussut vuoden 2020 aikana poistetuista 59 halliuroksesta 80 poistettuun halliurokseen. Vuonna 2021 myös koko metsästyskiintiöön laskettavien hallien määrä nousi merkittävästi yhteensä 413 halliin aiemmasta noin 200 hallin tasosta.

**2. Ehdotus**

Kokemusten perusteella on arvioitu, että asetukseen 4 §:ään perustuva 250 euron avustusmäärä halliurosten alkukäsittelystä (hylkeen rantaan tuonnista ja tutkimusnäytteen otosta) ei vastaa niitä todellisia tulonmenetyksiä ja kustannuksia, joita kaupallisille kalastajille ja kalankasvattajille aiheutuu halliurosten poistamisesta.

Vahinkoja aiheuttavan halliuroksen poistaminen esim. rysäpyydyksen lähettyviltä on vaativa tehtävä, joka usein edellyttää enemmän kuin yhden työpäivän työtä. Kaupalliselta kalastajalta tai kalankasvattajalta tämä on pois varsinaisesta työstä ja kalastajan saaliista. Nykyinen 250 euron avustusmäärä ei siten täysin vastaa aiheutuvia kustannusta ja se ehdotetaan siksi hieman korotettavan. Samoin korotettaisiin

avustuksen enimmäismäärää, joka maksettaisiin poistetun halliuoksen hautaamisesta ja sen loppukäsittelystä annettavasta todistuksesta.

Hallit aiheuttavat kokonaisuudessaan edelleen merkittävää vahinkoa niin kaupalliselle kalastukselle kuin kalankasvatukselle.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että ”*Otetaan käyttöön korvaus vahinkoja aiheuttavien hylkeiden poistosta aiheutuvista kuluista.*”. Tällä asetuksen muutosehdotuksella tarkennetaan ko. hallitusohjelman kirjauksen toteuttamista.

### **3. Yksityiskohtaiset perustelut**

#### **4 § Avustuksen enimmäismäärä**

Ehdotetaan, että pykälän 2 momentissa oleva avustusmäärä poistetun halliuoksen alkukäsittelystä korotettaisiin 250 eurosta 350 euroon. Alkukäsittelyä koskeva avustusmäärä vastaisi näin paremmin nykytilannetta, jossa halliuoksen poistaminen usein edellyttää enemmän kuin asetuksen antamisen yhteydessä arvioidun yhden työpäivän työtä.

Avustushakemusten käsittelyssä ja järjestelmästä saadun palautteen mukaan halliuoksen hautaaminen on pääasiallinen hävittämiskeino, vain kahdessa tapauksessa halli on viety jätteenkäsittelylaitokselle. Hautaamistyö tehdään pääsääntöisesti kaivurilla. Hautaamisen avustusmäärä on alimitoitettu erityisesti niissä tapauksissa, joissa hakija joutuu vuokraamaan kaivuria tai ostamaan kaivuutyön. Kyseistä avustusmäärää on siten perusteltua nostaa 150 eurosta 250 euroon.

Avustusta todistuksesta on pidetty alimitoitettuna ja todistuksen saaminen on monessa tapauksessa vaikeaa. Avustusta todistuksesta ehdotetaan siten korotettavan enintään 50 eurosta enintään 100 euroon ja ensimmäisen todistuksen jälkeen 75 euroon, tai jos todistus koskisi useaa halliuosta yhdellä tarkastuskäynnillä kaupallisen kalastajan tai kalankasvattajan luona, enintään 250 euron avustus myönnettäisiin yhden kalenterivuorokauden aikana tehtyä todistuskäyntiä kohden.

#### **Voimaantulo**

Asetuksen muutos ehdotetaan tulevan voimaan lokakuun 10 päivänä 2022.

### **4. Esityksen vaikutukset**

Voidaan arvioida, että korotetuilla avustusmäärillä voidaan korvata niitä kustannuksia, joita kaupallisille kalastajille tai kalankasvattajille aiheutuu halliuosten poistamisesta. Tämä johtanee myös poistettujen halliuosten määrien suurenemiseen asetuksen jäljellä olevalla vuoden 2023 lopussa päättyvänä voimassaoloaikana.

Ehdotettujen avustusmäärien korottaminen toteutettaisiin hallitusohjelman perusteella myönnetyn määrärahan puitteissa. Käytettävissä olevalla määrärahalla voitaisiin maksaa korvausta vahinkoja aiheuttavien halliuosten poistamisesta enemmän kuin

vuosina 2020 ja 2021 on asetuksen 184/2020 perusteella maksettu. Myös hallin metsästyskiintiön käyttöaste mahdollistaa edelleen halliurosten poistamisen lisäyksen.

## **5. Muut ehdotukseen liittyvät esitykset**

Luonnonvarakeskus on tuonut esille, että vahvistuvat halli- ja norppakannat aiheuttavat merkittävää luonnollista kuolleisuutta siioille. Tehtyjen tutkimusten mukaan tämä luonnollinen kuolleisuus on samaa tasoa kuin kaupallisen kalastuksen aiheuttama kalastuskuolevuus. Tämän lisäksi hylkeet aiheuttavat juuri siiankalastukselle suurimmat saalis- ja pyydysvahingot. Tämän vuoksi verkkokalastuksen säätelyn lisäksi myös toimet hylkeiden aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi ovat välttämättömiä.

Lisäksi luonnonvarakeskuksen tutkimustyö hyljekarkottimien kehittämiseksi ja hyljevapaiden alueiden luomiseksi on tarpeen kohdentaa siiankalastuksen suojaamiseksi hylkeiltä. Koska siika on rannikkokalastuksen arvokkain laji, hylkeiden siialle aiheuttamat vahingot aiheuttavat myös suurimmat taloudelliset menetykset. Viimeaikaiset havainnot ovat myös osoittaneet, että hylkeet aiheuttavat erittäin vahingollista saalistusta vaelluskalavesistöihin kuuluvien jokien suualueilla, joilla vaellussiikat lisääntyvät. Tämä on mm. merkittävästi vähentänyt siian mädinhankintaa, mikä todennäköisesti vähentää poikasistutuksia ja siikasaaliita tulevina vuosina. Tämän vuoksi karkottimien käyttöä siian lisääntymisalueiden suojaamiseksi tutkitaan.

## **6. Lausuntopalaute**

Ehdotetusta asetusluonnoksesta saatiin 30 lausuntoa. Lausunnoissa kannatettiin laajasti ehdotettuja korotuksia avustusmääriin. Sen sijaan ehdotus asetuksen soveltamisen laajentamisesta vaelluskalavesistöihin kuuluviin jokiin ja niiden edustustoihin aiheutti kritiikkiä liittyen alueiden osaksi epäselvään määrittelyyn. Monet kalastuselinkeinon edustajat katsoivat, että ehdotuksella ei vaikuteta varsinaiseen ongelmaan, joka aiheutuu ylisuuresta hyljekannasta ja sen vaikutuksista kalakantoihin ja kalastukseen. Hylkeiden osalta vaaditaan rauhoituskauden lyhentämistä, metsästyksen mahdollistamista rauhoitusalueilla ja hyljetuotteiden kauppakiellon purkamista.

Lausuntojen perusteella laajennus vaelluskalavesistöihin poistettiin ehdotuksesta, koska asetuksen lähtökohtana on halliurosten poistaminen kaupallisen kalastuksen tai kalankasvatuksen läheisyydestä, jota harjoitetaan myös kalastuslain mukaisissa vaelluskalavesistöissä. Näiden vesistöjen mainitseminen erikseen soveltamisalan osana ei siten ole välttämätöntä.